

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 353/08-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti E., a. s., so sídlom H., zastúpenej advokátom JUDr. V. B., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 a základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Ndob 7/08 z 26. mája 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti E., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2008 doručená sťažnosť spoločnosti E., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Ndob 7/08 z 26. mája 2008, ktorým bola jej právna vec prikázaná

z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) na prerokovanie Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu zloženia peňazí do notárskej úschovy.

Ďalej sa v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Na základe návrhu spoločnosti Z., a. s. S. zo dňa 11. 09. 2007 sa na Okresnom súde Michalovce pod spis. zn. 18 C 151/2007 začalo konanie v právnej veci navrhovateľa: Z., a. s. S. proti odporcovi v 1. rade: JUDr. V. K. a odporcovi v 2. rade: E. o určenie neplatnosti právneho úkonu zloženia peňazí do notárskej úschovy a ďalšie...“

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. k. 5 Ndob 7/2008-98 zo dňa 26. 05. 2008 bola vec vedená na Okresnom súde Skalica pod spis. zn. 3 Cb 102/2008 prikázaná na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Michalovce.“

Sťažovateľka ďalej v sťažnosti cituje ustanovenia § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) a ustanovenia § 11 ods. 1, § 12 ods. 1, 2 a 3, ako aj § 84 OSP, ktorými sa podľa nej v danom prípade najvyšší súd neriadil.

Porušenie svojich práv vidí aj v tom, že: *„Najvyšší súd Slovenskej republiky totiž v odôvodnení napadnutého uznesenia nijakým relevantným spôsobom nevysvetlil, v čom podľa jeho názoru spočívajú tie okolnosti, ktoré umožňujú hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie veci Okresným súdom Michalovce za situácie, kedy už Okresný súd Skalica (v obvode ktorého majú navyše sídla obaja odporcovia) začal vo veci konať.“*

Otáznou v tomto prípade je najmä hospodárnosti konania. Napadnuté uznesenie totiž vytvorilo taký stav, kedy v rozpore so základnou procesnou zásadou, že miestne príslušným súdom je všeobecný súd odporcu (Okresný súd Skalica), príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie veci sa stáva všeobecný súd navrhovateľa (Okresný súd Michalovce), ktorý sa nachádza takmer 500 km od miesta sídla obidvoch odporcov (mesto H.). Jednoznačne sa teda zvyšuje časová a najmä finančná náročnosť celého konania, a to zjavne práve na úkor jeho hospodárnosti.

Súčasne nie je prikázanim veci na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Michalovce zaručené ani rýchlejšie, či po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie veci Okresným súdom Michalovce. Dokazuje to najmä skutočnosť, že na Okresnom súde Michalovce prebiehajú už od mesiaca júl roku 2003 medzi navrhovateľom (Z., a. s. S.) a našou spoločnosťou (E., a. s.) viaceré súdne spory, z ktorých ani jeden nebol Okresným súdom Michalovce za viac ako päť rokov trvania meritórne ukončený ani len na prvom stupni...

Tým, že podľa § 12 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vec prikázal Okresnému súdu Michalovce bez toho, aby pre takéto rozhodnutie boli splnené podmienky uvedené v tomto ustanovení, porušil totiž Najvyšší súd Slovenskej republiky naše ústavou zaručené právo zakotvené v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi...

K prikázaniu veci z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku možno pritom poukázať aj na nálezy Ústavného súdu Českej republiky pod spis. zn. IV. ÚS 222/96 a pod spis. zn. I. ÚS 144/00, v ktorých Ústavný súd Českej republiky (pri totožnej právnej úprave ako tej, ktorá je účinná v Slovenskej republike) vyslovil právne názory totožné s názormi prezentovanými v tejto ústavnej sťažnosti.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. k. 5 Ndob 7/2008-98 zo dňa 26. 05. 2008 bolo navyše prijaté aj v zrejmom rozpore s našim právom na rovnosť v súdnom konaní v zmysle čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, nakoľko na konaní predchádzajúcom tomuto rozhodnutiu sme nemali zodpovedajúcu účasť, najmä pokiaľ ide o možnosť vyjadriť sa k návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, „ktorým vysloví, že naše základné právo na rovnosť v konaní pred súdom priznané čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj naše základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi priznané čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. k. 5 Ndob 7/2008-98 zo dňa 26. 05. 2008 porušené,

uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. k. 5 Ndob 7/2008-98 zo dňa 26. 05. 2008 zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie a napokon

zaviaže Najvyšší súd Slovenskej republiky uhradiť nám ako sťažovateľovi aj trovy právneho zastúpenia na účet nášho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou,

porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Sťažovateľka tvrdí, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola jej právna vec prikázaná z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2 OSP na prerokovanie okresnému súdu, došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 48 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy.

Ústava základné právo na zákonného sudcu upravuje v čl. 48 ods. 1, podľa ktorého „Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon“. V tomto prípade osobitným zákonom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý ustanovuje, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom na určenie zákonného sudcu, keďže označené základné právo sa výslovne spája s osobou sudcu, nie so súdom.

Podľa § 12 ods. 2 OSP vec možno prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti.

Podľa § 12 ods. 3 OSP o prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu a súdu, ktorému sa vec má prikázať.

Z § 12 ods. 3 OSP teda vyplýva, že o návrhu navrhovateľa na prikázanie predmetnej veci z dôvodu vhodnosti okresnému súdu bol príslušný rozhodnúť najvyšší súd.

Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že vo veci sťažovateľky (v konaní vystupuje ako odporkyňa v druhom rade) navrhovateľ (Z., a. s., S.) podal 11. septembra 2007 na okresnom súde „návrh o neplatnosť právneho úkonu“, ktorý bol vedený pod sp. zn. 18 Cb 151/07.

Dňa 5. decembra 2007 okresný súd postúpil vec na prerokovanie Okresnému súdu Skalica s odôvodnením, že „*navrhovateľ vystupuje na tunajšom súde opätovne v rôznych veciach (právoplatne neskončených) ako navrhovateľ...*“. Na Okresnom súde Skalica bola vec zaregistrovaná pod sp. zn. 3 Cb/102/2008.

Dňa 12. marca 2008 bolo Okresnému súdu Skalica doručené podanie navrhovateľa, v ktorom uviedol, že „*v predmetnej veci je daná osobitná príslušnosť Okresného súdu Michalovce..., keďže vec o určenie neplatnosti zloženia peňazí do notárskej úschovy priamo súvisí so súdnym konaním vedeným na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn.: 15 U 14/2006, v ktorom sa JUDr. V. K. domáha ako navrhovateľka prijatia peňazí do súdnej úschovy, (t. j. peňazí, ktoré odporca v II. rade zložil do notárskej úschovy odporkyne v I. rade). ... Vzhľadom na priamu spojitosť tohto konania s konaním vedeným na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn.: 15 U 14/2006, spĺňa príslušnosť Okresného súdu Michalovce aj podmienku vhodnosti*“ (č. l. 82 súdneho spisu).

Dňa 2. mája 2008 navrhovateľ doplnil „*návrh na prikázanie tejto veci Okresnému súdu Michalovce podľa § 12 ods. 2) O. s. p. z dôvodu vhodnosti*“, ktorý odôvodnil „*vzhľadom na priamu spojitosť konania toho času vedeného na Okresnom súde Skalica pod sp. zn.: 3 Cb/102/2008, s konaním vedeným na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn.: 15 U 14/2006...*“ a spolu s podaním doplnenia zaplatil aj súdny poplatok z tohto návrhu v kolkových známkach v zmysle zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, a zároveň žiadal, aby „*Okresný súd Skalica predložil vec spoločne nadriadenému súdu podľa § 12 ods. 3) O. s. p. na rozhodnutie o prikázaní veci Okresnému súdu Michalovce*“.

Dňa 19. mája 2008 Okresný súd Skalica predložil vec na rozhodnutie najvyššiemu súdu, ktorý uznesením sp. zn. 5 Ndob 7/08 z 26. mája 2008 rozhodol tak, že vec vedenú na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 3 Cb 102/2008 prikázal na prerokovanie a rozhodnutie okresnému súdu.

Dňa 4. augusta 2008 bol spis postúpený okresnému súdu a zaregistrovaný pod sp. zn. 1 Cb 6/2008.

Podľa sťažovateľky týmto postupom najvyšší súd porušil jej základné práva podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 ústavy, pretože pri rozhodovaní nebral do úvahy ustanovenia § 84 a nasl. OSP, ktoré upravujú miestnu príslušnosť všeobecných súdov.

Najvyšší súd po predložení veci za účelom rozhodnutia o návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti preskúmal spis a po zistení, že návrh obsahuje všetky zákonné predpoklady, uznesením návrhu vyhovel s odôvodnením, že *„konanie v predmetnej veci o určenie neplatnosti právneho úkonu zloženia peňazí do notárskej úschovy začalo dňa 11. 9. 2007 na Okresnom súde Michalovce, na ktorý sa navrhovateľ obrátil z dôvodu, že na tomto súde prebieha konanie začaté na návrh odporkyne v 1. rade vo veci súdnej úschovy a týka sa peňazí, ktoré boli zložené do notárskej úschovy. Okresný súd Michalovce postúpil vec Okresnému súdu Skalica ako súdu miestne príslušnému a navrhovateľ si uplatnil návrh na prikázanie veci Okresnému súdu Michalovce podľa § 12 ods. 2 OSP z dôvodu vhodnosti, preto Okresný súd Skalica predložil vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky podľa § 12 ods. 3 OSP.*

Pretože v predmetnej veci nebol zachovaný postup podľa § 105 ods. 3 OSP (navrhovateľ nenamietal postúpenie v zákonnej lehote), Najvyšší súd Slovenskej republiky po posúdení všetkých okolností prikázal predmetnú vec podľa § 12 ods. 3 OSP na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Michalovce“.

Vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia ústavný súd predovšetkým poukazuje na to, že uznesenie o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti je procesné uznesenie, na ktorého odôvodnenie nemôžu byť kladené také požiadavky, ako na postup a rozhodovanie všeobecného súdu vo veci samej. I keď v danom prípade je odôvodnenie napadnutého uznesenia nesporne veľmi stručné, keďže sa obmedzuje len na odkaz na príslušné ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku (§ 12 ods. 2), na druhej strane z neho implicitne možno vyvodit' dôvody, ktoré viedli najvyšší súd k záveru, že prikázanie predmetnej veci je v konkrétnych okolnostiach prípadu vhodné (*„na tomto súde prebieha*

konanie začaté na návrh odporkyne v 1. rade vo veci súdnej úschovy a týka sa peňazí, ktoré boli zložené do notárskej úschovy...“).

Zo spisu okresného súdu navyše vyplýva, že na okresnom súde sa predtým začalo už konanie o návrhu odporkyne v prvom rade pod sp. zn. 15 U 14/2006 na prijatie peňazí do súdnej úschovy podľa § 185a a nasl. OSP, ktoré s vecou sťažovateľky a jej účastníkmi úzko súvisí. Ďalej je z neho zrejmé, že na okresnom súde prebieha aj niekoľko súvisiacich konaní medzi rovnakými účastníkmi, kde vystupuje sťažovateľka ako odporkyňa (č. l. 59), ktoré potvrdzujú správnosť rozhodnutia najvyššieho súdu v tejto veci.

Vzhľadom na subsidiárne postavenie ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základných práv a slobôd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy by navyše opačný záver vo veci sťažovateľky poprel doterajšiu judikatúru ústavného súdu vo vzťahu k podmienkam ústavného preskúmania rozhodnutí všeobecných súdov a postavil ho do pozície (štvrtaj) opravnej inštalencie, ktorá je priamo nadriadená celej sústave všeobecných súdov.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndob 7/08 z 26. mája 2008, ktorým bola vec prikázaná okresnému súdu z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2 OSP, išlo len o riadny procesný postup predpokladaný zákonom, ktorý v danom prípade nemá priamu súvislosť s určovaním miestnej príslušnosti všeobecných súdov podľa všeobecných zásad vyplývajúcich z Občianskeho súdneho poriadku.

Ústavný súd preto z uvedených dôvodov sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

K porušeniu tohto základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy došlo podľa sťažovateľky tým, že *„na konaní predchádzajúcom tomuto rozhodnutiu sme nemali zodpovedajúcu účasť, najmä pokiaľ ide o možnosť vyjadriť sa k návrhu na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti“*.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení článkov ústavy vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach danej veci je na prvý pohľad zrejmé, že jej základné právo na rovnosť účastníkov konania nemohlo byť v tomto prípade porušené. Najvyšší súd v tomto prípade nerozhodoval o veci samej, ale riešil procesnú otázku *„prikázania veci inému súdu z dôvodu vhodnosti“*, na ktoré rozhodovanie (o vhodnej delegácii) mal splnené všetky zákonné podmienky, preto aj celý jeho postup bol legálny.

Vychádzajúc z uvedených dôvodov preto rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2008